

Praksa sudova opšte nadležnosti

NEDOZVOLJEN DOKAZ (čl. 368. st. 1. tač. 10. ZKP)

Stoji bitna povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 1. tačka 10. ZKP ukoliko svedok koji je oslobođen dužnosti svedočenja prilikom saslušanja na glavnom pretresu ne bude upozoren da je oslobođen dužnosti svedočenja i to ne bude uneto u zapisnik, bez obzira što je ovaj svedok pred istražnim sudijom upozoren da je oslobođen dužnosti svedočenja i to upozorenje uneto u zapisnik prilikom njegovog saslušanja pred istražnim sudijom.

(Pravno shvatanje usvojeno na sednici Krivičnog odeljenja VSS 17. IX 2007)

PRAVA IZVRŠNIH POVERILACA KOJI NISU OTPUSTILI DUG PREMA SUBJEKTU PRIVATIZACIJE KAO IZVRŠNOM DUŽNIKU

1. Po isteku rokova iz člana 31. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji može se nastaviti prekinuti postupak izvršenja i odrediti druga izvršenja prema subjektu privatizacije.

2. Poverioci koji nisu otpustili dug prema subjektu privatizacije svoja potraživanja i nakon prihvatanja programa restrukturiranja subjekta privatizacije mogu namiriti od subjekta privatizacije kao izvršnog dužnika, s tim da se o uslovima i načinu namirenja mogu sporazumeti sa kupcem kapitala.

Obrazloženje:

Opštinski sud u K. pokrenuo je na osnovu čl. 176. i 177. ZPP postupak pred Vrhovnim sudom Srbije radi rešavanja spornog pravnog pitanja koje se kod tog suda u većem broju izvršnih predmeta pojavljuje kao prejudicijelno. Uz zahtev dostavljena su četiri izvršna predmeta i izneta argumentacija o spornom pravnom pitanju.

Prema podnetim zahtevima Opštinskog suda u K. postavljaju se sporna pravna pitanja da li se po proteku roka od godinu dana propisanog članom 31. stav 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji može protiv izvršnog dužnika - subjekta privatizacije - nastaviti postupak sprovođenja ranije određenog izvršenja i dozvoliti izvršenje u mnogim predmetima ili promenom člana 23-a) Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji, s obzirom da je program restrukturiranja dužnika usvojen i u smislu navedenog člana stav 1. i 2. isti postao izvršni naslov, pa sud ne može provoditi izvršenje na osnovu ranije donetih rešenja o izvršenju, niti dozvoliti izvršenje u novim predmetima.

U obrazloženju zahteva za pokretanje postupka za rešavanje spornog pravnog pitanja je navedeno da je Opštinski sud u K. tokom 2002. godine, 2003. godine i 2004. godine na osnovu izvršnih isprava (izvršnih presuda) po predlozima poverilaca doneo više rešenja o izvršenju protiv dužnika DP Industrija "F. K." iz K. radi naplate potraživanja poverilaca, a zatim su doneta rešenja o prekidu postupka sprovođenja izvršenja na osnovu člana 20. stav 4. Zakona o privatizaciji ("Sl. glasnik RS", br. 38/01 i 18/03), s obzirom da je dana 1. IX 2004. godine Agencija za privatizaciju Republike Srbije donela odluku o restrukturiranju preduzeća-dužnika.

S obzirom na to da je prema dužniku doneta odluka o restrukturiranju pre stupanja na snagu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji ("Sl. glasnik RS", br. 45/05), koji je stupio na snagu dana 8. VI 2005. godine, u ovim postupcima primenjen je član 31. stav 1. navedenog Zakona kojim je propisano da se protiv subjekta privatizacije, odnosno nad njegovom imovinom, za koji je do dana stupanja na snagu ovog zakona doneta odluka o restrukturiranju, ne može odrediti i sprovesti prinudno izvršenje niti bilo koja mera postupka izvršenja radi namirenja potraživanja u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, a stavom trećim istog člana je propisano da se postupak prinudnog izvršenja koji je u toku prekida.

Međutim, Agencija za privatizaciju Republike Srbije je na osnovu člana 25-a) Zakona o privatizaciji zaključcima od 2. VI 2006. godine i 4. IX 2006. godine prekidala postupak privatizacije dužnika (pre isteka roka od jedne godine predviđenog čl. 31. st. 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji) za period dok postoje razlozi koji onemogućavaju prodaju kapitala, odnosno imovine, a najduže 90 dana od donošenja pomenutih zaključaka i kako je istim zaključcima određeno da dok traje prekid postupka privatizacije prestaju da teku svi propisani rokovi (a samim tim i rok od godinu dan iz čl. 31. st. 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji) to je rok propisan čl. 31. st. 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji istekao 4. XII 2006. godine.

Dana 4. XII 2006. godine Agencija za privatizaciju Republike Srbije donela je zaključak o nastavku postupka privatizacije subjekta privatizacije (izvršnog dužnika). Isto tako, dana 11. X 2006. godinom, Agencija je donela rešenje o prihvatanju Programa restrukturiranja navedenog subjekta privatizacije.

Poverioci su u decembru 2006. godine podneli predloge za nastavak postupka sprovođenja izvršenja prema dužniku, navodeći da je protekao rok od godinu dana za prekid postupka propisan članom 31. stav 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji, a isto tako su i predložili da se dozvoli izvršenje u novim predmetima.

Međutim, dužnik smatra da se protiv njega, kao subjekta privatizacije, ne može dozvoliti izvršenje, niti nastaviti postupak sprovođenja izvršenja, s obzirom da se postupak restrukturiranja nalazi u završnoj fazi i da je Agencija za privatizaciju Republike Srbije dana 11. X 2006. godine donela rešenje o prihvatanju programa restrukturiranja, koji ima snagu izvršne isprave i smatra se ugovorom kojim se utvrđuje visina i način izmirivanja potraživanja poverioca u smislu člana 23-a) stav 1. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji.

Na kraju je navedeno da su po oceni suda rokovi iz člana 31. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji predviđeni radi ubrzanja postupka privatizacije od donošenja odluke o privatizaciji, a da je prekid izvršnog postupka određen da bi se restrukturiranje sprovelo i privredni subjekt doveo u stanje ekonomske stabilnosti.

Vrhovni sud smatra da se radi o spornom pravnom pitanju od prejudicijelnog značaja i u većem broju predmeta, što opravdava zahtev za njegovo razmatranje i zauzimanje pravnog shvatanja u smislu odredbi člana 176. do 180. Zakona o parničnom postupku.

Pravni izvori privatizacije su Zakon o privatizaciji ("Sl. glasnik RS", br. 38/01, 18/03 i 45/05), Zakon o Agenciji za privatizaciju ("Sl. glasnik RS", br. 38/01 i 135/04) i Zakon o aukcijskom fondu ("Sl. glasnik RS", br. 38/01 i 45/05), a od podzakonskih akata Uredba o postupku i načinu restrukturiranja subjekta privatizacije ("Sl. glasnik RS", br. 52/05) i Uredba o načinu i uslovima izmirivanja obaveza subjekata privatizacije prema poveriocima ("Sl. glasnik RS", br. 45/2006).

Prema sadržini priloženih predmeta Agencija za privatizaciju je 1. IX 2004. godine donela odluku o restrukturiranju izvršnog dužnika u postupku privatizacije, a rešenjem suda od 21. IX 2004. godine prekinut je postupak sprovođenja izvršenja određenog reše-

njem od 12. XII 2002. godine i to u skladu sa pravnim shvatanjem Građanskog odeljenja Vrhovnog suda Srbije usvojenim na sednici od 30. VI 2003. godine.

Pošto je odluka o restrukturiranju subjekta privatizacije kao izvršnog dužnika doneta pre donošenja Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji ("Sl. glasnik RS", br. 45/05) u skladu sa odredbama člana 31. stav 1. navedenog Zakona, došlo je do prekida postupka prinudnog izvršenja sa rokom od godinu dana od stupanja na snagu zakona, koji rok je trajao do 8. VI 2006. godine.

Kako je prema navodima zahteva i prema sadržini spisa Agencija za privatizaciju 2. VI 2006. godine donela prvi zaključak o prekidu postupka privatizacije, a 4. IX 2006. godine drugi zaključak o prekidu postupka privatizacije, stvoreni su uslovi za prekid zakonom propisanih rokova zabrane određivanja ili sprovođenja prinudnog izvršenja i bilo koje mere postupka izvršenja radi namirenja potraživanja prema subjektu privatizacije za sve vreme dok prekid traje, a najduže do isteka roka od 90 dana, što je u skladu sa pravnim shvatanjem Građanskog odeljenja Vrhovnog suda Srbije od 22. XII 2006. godine u vezi primene odredbi čl. 14. Zakona o privatizaciji o izmeni člana 25-a) st. 1. Zakona o privatizaciji.

Sve navedeno je i odgovor na postavljeno sporno pravno pitanje do kada traje prekid postupka izvršenja prema odredbama čl. 31. Zakona o izmenama Zakona o privatizaciji.

Prema navodima zahteva i sadržini priloženih predmeta Opštinskog suda u K., Agencija za privatizaciju je 11. X 2006. godine donela rešenje o prihvatanju Programa restrukturiranja subjekta privatizacije, a zaključkom Agencije za privatizaciju od 4. XII 2006. godine nastavljen je postupak privatizacije.

Pošto je prema izloženom okončan postupak restrukturiranja subjekta privatizacije, više ne postoje uslovi za prekid postupka izvršenja protiv subjekta privatizacije kao izvršnog dužnika.

Navedeni zaključak otvara i sporno pravno pitanje karaktera i dejstva usvojenog programa restrukturiranja subjekta privatizacije.

Prema članu 19. stav 2. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji, restrukturiranje u postupku privatizacije predstavlja promene koje se odnose na subjekt privatizacije i njegova zavisna preduzeća koje omogućavaju prodaju njegovog kapitala ili imovine. Postupak restrukturiranja započinje donošenjem odluke o restrukturiranju od strane Agencije za privatizaciju. Državni poverioci su dužni da pismeno prijave svoja potraživanja dospela do 31. XII 2004. godine u roku od 15 dana od dana objavljivanja odluke o restrukturiranju radi otpusta duga i namirenja svojih potraživanja iz sredstava ostvarenih od prodaje kapitala ili imovine subjekta privatizacije, što mogu učiniti i ostali poverioci u skladu sa članom 20, članom 20-a) stav 1. i članom 20-g) Zakona. Sledeća faza je izrada programa restrukturiranja, koji se smatra donetim kada Agencija doneše odluku o prihvatanju programa restrukturiranja shodno članu 23. stav 8. Zakona. Sadržina programa restrukturiranja je regulisana odredbama člana 23. stav 1. citiranog Zakona i članom 13. stav 1. Uredbe o postupku i načinu restrukturiranja subjekta privatizacije, prema kojima program restrukturiranja sadrži i način otplate dugova subjekta restrukturiranja, pa istim može biti predviđeno i odlaganje izmirenja obaveza. U smislu člana 23-a) Zakona o privatizaciji, doneti program restrukturiranja ima snagu izvršne isprave i smatra se ugovorom kojim se utvrđuje visina i način izmirivanja potraživanja poverilaca koja su u njemu utvrđena, a ako se po donošenju programa restrukturiranja protiv subjekta privatizacije pokrene postupak pred nadležnim organom, isti je dužan da, u slučaju kada je potraživanje osnovano, obaveže subjekt privatizacije na isplatu potraživanja na način predviđen programom restrukturiranja.

Navedeno dejstvo prihvaćenog programa restrukturiranja subjekta privatizacije može se prihvatiti kao nesporno u odnosu na državne poverioce, koji su po zakonu bili

dužni da otpuste dug prema subjektu privatizacije i na poverioce koji su otpustili dug prema subjektu privatizacije prijavom svojih potraživanja.

Pojavljuje se sporno pravno pitanje da li se otpust duga i pravo na namirenje iz prodajne cene u skladu sa prihvaćenim programom restrukturiranja odnosi i na ostale poverioce ili samo na državne poverioce i poverioce koji su prijavili potraživanja navedena u članu 2. stav 1. tačka 5. Uredbe o načinu i uslovima izmirivanja obaveza subjekta privatizacije prema poveriocima.

Odredbama člana 20. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji propisana je obaveza državnih poverilaca da otpuste dug prema subjektu privatizacije u celini i svoje potraživanje namire iz sredstava ostvarenih od prodaje kapitala ili imovine subjekta privatizacije, a ostalim poveriocima je data mogućnost otpusta duga i namirenja potraživanja na isti način. U stavu 4. navedenog člana je predviđeno da ostali poverioci, koji nisu otpustili dug prema subjektu privatizacije, uslove i način namirenja svog potraživanja određuju u sporazumu sa kupcem kapitala subjekta privatizacije. Iz navedenih zakonskih odredbi proizilazi da ostali poverioci, koji nisu otpustili dug prema subjektu privatizacije, svoja potraživanja namiruju od subjekta privatizacije kao dužnika, s tim što se o uslovima i načinu namirenja mogu sporazumeti sa kupcem kapitala.

Odredbama člana 3. Uredbe o načinu i uslovima izmirivanja obaveza subjekta privatizacije prema poveriocima, prema kojima poverilac prijavljuje svoje potraživanje na osnovu javnog poziva za prijavu potraživanja koji objavljuje Agencija za privatizaciju, i u odredbama člana 27. iste Uredbe, poverilac koji nije otpustio dug prema subjektu privatizacije namiruje svoje potraživanje iz prodajne cene ravnopravno sa poveriocem koji je otpustio svoj dug, u skladu sa ugovorom koji se zaključuje sa subjektom privatizacije, pre prodaje imovine subjekta privatizacije, a poverilac koji nije otpustio dug prema subjektu privatizacije i koji nije zaključio ugovor namiruje se u visini srazmernoj njegovom potraživanju u ukupnim potraživanjima poverilaca koji nisu otpustili dug prema subjektu privatizacije, u skladu sa prihvaćenim programom restrukturiranja subjekta privatizacije, a potraživanje poverioca koji nije otpustio svoj dug prema subjektu privatizacije smatra se izmirenim u potpunosti ako je izmireno na način propisan ovim članom. Iz ovog bi proizilazilo da nakon prihvatanja programa restrukturiranja subjekta privatizacije sud postupa u skladu sa ovim programom.

Pošto prema izloženom postoji suprotnost između odredbi zakona i Uredbe, primenom načela o hijerarhiji opštih pravnih akata, potrebno je primeniti odredbe Zakona o izmenama i dopunama Zakona o privatizaciji, koji u pogledu dejstva prihvaćenog programa restrukturiranja subjekta privatizacije pravi razliku između poverilaca koji su otpustili dug i poverilaca koji to nisu učinili. Ne postoji zakonski osnov da se delimično anuliraju potraživanja poverilaca koji nisu bili u obavezi da otpuste dug subjektu privatizacije, niti su to dobrovoljno učinili. U postupku privatizacije dolazi samo do promene strukture kapitala subjekta privatizacije, ali on ostaje isto pravno lice kao i pre sprovedenog postupka privatizacije kapitala, a samim tim i dužnik iz osnovnog pravnog posla iz koga je proisteklo potraživanje poverilaca.

(Pravno shvatanje Građanskog odeljenja Vrhovnog suda Srbije, utvrđeno i verifikovano na sednici od 25. X 2007)

PRIMENA ČLANA 86. STAV 1. TAČKA 2. ZAKONA O PARNIČNOM POSTUPKU U POSTUPKU PRINUDNOG IZVRŠENJA

Advokat kao punomoćnik koji je zastupao izvršnog poverioca u parničnom postupku iz koga potiče izvršna isprava i u tom svojstvu označen u izvršnoj ispravi nije du-

žan da uz predlog za izvršenje podnese posebno, novo, punomoćje za zastupanje izvršnog poverioca u postupku izvršenja.

Iz obrazloženja:

Odredbom člana 89. stav 1. tačka 2. Zakona o parničnom postupku je propisano da, ako je stranka izdala advokatu punomoćje za vođenje parnice, a nije bliže odredila ovlašćenja u punomoćju, advokat je na osnovu ovakvog punomoćja ovlašćen da podnosi predlog za izvršenje ili za obezbeđenje i da preduzima potrebne radnje u postupku povodom takvog zahteva.

U primeni ove zakonske odredbe u postupku prinudnog izvršenja, postupanje nekih sudova zasnovano je na pravnom mišljenju da izvršni postupak nije deo parničnog postupka i ne sprovodi se obavezno. Advokat koji podnosi predlog za izvršenje na osnovu izvršne isprave dužan je da uz predlog za izvršenje podnese i punomoćje, bez obzira što je imao punomoćje u parničnom postupku iz koga potiče izvršna isprava. Izvršni postupak ima potpunu samostalnost u odnosu na parnični postupak, a podnošenje predloga u izvršnom postupku je prva radnja prilikom čijeg preduzimanja punomoćnik ima obavezu da podnese punomoćje. Ova obaveza proizilazi iz člana 92. stav 1. Zakona o parničnom postupku, koji se primenjuje na osnovu člana 27. Zakona o izvršnom postupku. Sa ovih razloga, obaveza punomoćnika izvršnog poverioca da podnese punomoćje nije isključena odredbom člana 89. stav 1. tačka 2. Zakona o parničnom postupku.

Po drugom mišljenju, izvršni postupak je nastavak parničnog postupka i sprovodi se u slučaju da dužnik nije dobrovoljno ispunio obavezu na koju je obavezan izvršnom ispravom, usled čega advokat kao punomoćnik stranke, koji je u tom svojstvu označen u izvršnoj ispravi, ne bi bio dužan da uz predlog za izvršenje podnese i posebno punomoćje za zastupanje izvršnog poverioca u smislu čl. 92. st. 1. Zakona o parničnom postupku, jer to ovlašćenje advokata proizilazi iz čl. 89. st 1. tač. 2. istog Zakona.

Različito tumačenje odredbe člana 89. stav 1. tačka 2. Zakona o parničnom postupku, a time i različito postupanje sudova u primeni ove zakonske odredbe u izvršnom postupku, u situacijama kada su predlog za prinudno izvršenje podneli advokati, bez posebno priloženog punomoćja, a koji su u svojstvu punomoćnika zastupali izvršnog poverioca u postupku iz kojeg potiče izvršna isprava, predstavlja dovoljan razlog za zauzimanje pravnog stava radi pravilne primene ove zakonske odredbe i ujednačavanja sudske prakse.

Pitanje da li je izvršni postupak potpuno samostalan i nezavisan u odnosu na parnični postupak ima samo teorijski, a ne i praktični značaj. Kada je u pitanju odnos između parničnog i izvršnog postupka i pravna nauka je nepodeljena u stavu da su ova dva postupka funkcionalno povezani, zato što se u parničnom postupku utvrđuje poveriočev potraživanje i izriče obaveza dužniku na određeno ponašanje (činjenje ili pak nečinjenje). Meritorna pravosnažna presuda samo utvrđuje ono što u pogledu subjektivnog prava ili celog pravnog odnosa ubuduće među strankama važi. Za razliku od parničnog, izvršni postupak nema za cilj meritorno rešenje spora. On se redovno vodi pošto je spor na autoritativan i konačan način već rešen i pošto je dužnik već obavezan na određeno ponašanje. Cilj izvršnog postupka je da ravnoteža poremećena povredom prava izvršnog poverioca bude uspostavljena prinudnim sprovođenjem odluke koju izvršni dužnik nije sâm izvršio. Stoga ciljno (teleološko) posmatranje odnosa između parničnog i izvršnog postupka upućuje na zaključak da ove dve procedure čine jednu celinu, jer im je krajnji cilj isti – zaštita poretka subjektivnih prava.

Zakon o parničnom postupku strankama, koje su parnično sposobne, u postupku priznaje i postulacionu sposobnost. Međutim, stranka često parnicu vodi preko punomoćnika koji ima stručnu pravnu spremu. Takvo zastupanje pruža joj veću garanciju da zbog

nepoznavanja propisa ne ostvari zaštitu određenog subjektivnog prava za koje je zainteresovana. U ovim situacijama posebno mesto i ulogu imaju advokati.

Advokati po članu 1. Zakona o advokaturi ("Sl. list SRJ", br. 24/98, 72/02) obavljaju nezavisnu i samostalnu profesionalnu delatnost pružanjem pravne pomoći u ostvarivanju i zaštiti Ustavom utvrđenih sloboda i prava i drugih zakonom utvrđenih prava i interesa domaćih i stranih fizičkih i pravnih lica. Jasno da poslove pravne pomoći advokati obavljaju u ime i za račun zastupanih lica.

Posebna uloga advokata u parničnom postupku naglašena je i kod postavljanja privremenog zastupnika, prava na besplatnog zastupnika, te oduzimanjem strankama postulatione sposobnosti u postupku po reviziji (direktnoj reviziji) i zahtevu za zaštitu zakonitosti.

Punomoćnik može biti uredno ovlašćen da zastupa stranku u jednom određenom sporu, što je redovan slučaj, međutim može biti ovlašćen za vođenje sporova uopšte.

Sudski poslovnik ("Sl. glasnik RS", br. 65/03, 115/05, 4/06 i 50/06) omogućuje da se kod određenog suda preko sudske uprave deponuje generalno procesno punomoćje za sve sporove koji se kod njega pokrenu. U toj situaciji, saglasno čl. 135. Poslovnika, pisarnica suda je dužna da pre dostavljanja predmeta sudiji proveriti da li je predmetu priložen prepis punomoćja, kao i da li takvo punomoćje postoji i da li nije opozvano, što će konstatovati u predmetu uz navođenje poslovnog broja pismena uz koje je priložen izvornik punomoćja, odnosno redni broj upisnika sudske uprave pod kojim je deponovano generalno punomoćje.

Stranka može punomoćnika ovlastiti na vođenje parnice (tzv. parnično punomoćje) ili samo na neke određene radnje (čl. 88. st. 2. ZPP). Ovlašćenje za zastupanje zasniva se jednostranom izjavom stranke. Zakon propisuje da se ova izjava daje u pismenom obliku (čl. 91. st. 1. ZPP). Iskustvena saznanja kroz praksu sudova vode zaključku da stranka daje ovlašćenje advokatu za zastupanje potpisivanjem unapred sačinjenog pismena sa sadržinom ovlašćenja punomoćniku na vođenje parnice, što je dominantno kod angažovanja advokata kao punomoćnika.

U toku postupka sud je dužan da pazi da li je lice koje se pojavljuje kao punomoćnik ovlašćeno za zastupanje, da li je pismeno punomoćje istinito (što se u suštini svodi na autentičnost odnosno istinitost potpisa vlastodavca na punomoćju) i da li postoji ovlašćenje za konkretne pravne radne preduzete od strane punomoćnika (čl. 91. i 92. ZPP) uz preduzimanje Zakonom propisanih mera da se nedostaci otklone.

Parnica se okončava donošenjem sudske odluke. Presudom sud odlučuje o zahtevu koji se tiče glavne stvari i sporednih traženja (čl. 330. st. 1. ZPP). U članu 342. ZPP je propisano da pismeno urađena presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje, kao i šta svaki od ovih delova presude mora sadržati. U stavu 2. ovog člana Zakona je propisano da uvod presude, između ostalog, mora sadržati pored označavanja stranaka, označenje i njihovih punomoćnika, a time i advokata kao punomoćnika stranaka. Formalnom pravosnažnošću presude, kao vrstom sudske odluke, obuhvaćeni su svi njeni sastavni delovi, pa i označenje da je stranku zastupao advokat kao ovlašćeni punomoćnik. Pošto je presuda konkretan pravni akt, ista ima i svojstvo pravnog važenja i obavezujuću snagu.

Zakon o izvršnom postupku u članu 7. je propisivao jedno od osnovnih načela izvršnog postupka – načelo formalnog legaliteta, po kojem je izvršni sud vezan pravnim aktom koji predstavlja izvršnu ispravu. Uz predlog za izvršenje, izvršni poverilac je uvek dužan da priloži izvršnu ispravu u originalu ili overenoj kopiji i druge isprave kada je to ovim Zakonom predviđeno (čl. 49. st. 2. i čl. 50. st. 1. ZIP-a). U ovakvoj situaciji izvršni sud je u mogućnosti da utvrdi da li podneti predlog za izvršenje odgovara u svemu sadržini izvršne isprave, da li je advokat koji je podneo predlog za izvršenje zastupao izvr-

šnog poverioca u parničnom postupku iz koga potiče izvršna isprava i u slučaju da utvrdi da se radi o istom advokatu, da prihvati da je predlog za izvršenje podnet od strane ovlašćenog punomoćnika, iako uz predlog za izvršenje nije priloženo posebno punomoćje za zastupanje izvršnog poverioca u postupku izvršenja.

Treba naglasiti da bi odbacivanje predloga za izvršenje zbog nedostatka procesne pretpostavke ili pak ponovno vraćanje postupka izvršenja u fazu ispitivanja predloga i zastupanja izvršnog poverioca u izvršnom postupku bilo u suprotnosti sa načelom hitnosti postupanja u postupku izvršenja (čl. 5. ZIP-a), a i sa članom 6. Evropske Konvencije o ljudskim pravima (pravo na pravično suđenje u razumnom roku), jer Evropski sud za ljudska prava u svojoj praksi ima utvrđeno načelo u primeni člana 6. Konvencije, po kojem pravo na pravično suđenje uključuje i vreme na sprovođenju pravosnažne, obavezujuće presude. Utvrđena sudska praksa u primeni člana 6. Konvencije, između ostalog, štiti primenu pravosnažnih, obavezujućih sudskih odluka. Shodno tome, izvršenje sudske odluke se ne može sprečiti, poništiti ili neopravdano odlagati.

Imajući u vidu iznete razloge, zauzet je izraženi pravni stav da advokat koji je zastupao izvršnog poverioca u parničnom postupku iz koga potiče izvršna isprava i u tom svojstvu označen u izvršnoj ispravi, nije dužan da uz predlog za izvršenje podnese posebno, novo, punomoćje za zastupanje izvršnog poverioca u postupku izvršenja. Ovlašćenje advokata iz člana 89. stav 1. tačka 2. ZPP odnosi se samo na zastupanje izvršnog poverioca u postupku izvršenja. Za zastupanje izvršnog dužnika, advokatu je uvek potrebno posebno punomoćje, pa i u situaciji kada je izvršnog dužnika zastupao u postupku iz kojeg potiče izvršna isprava.

(Pravni zaključak Građanskog odeljenja Vrhovnog suda Srbije usvojen i verifikovan na sednici od 30. X 2007)

NAKNADA NEMATERIJALNE ŠTETE ZBOG NEOSNOVANOG LIŠENJA SLOBODE

Duševni bolovi zbog povrede slobode i prava ličnosti zbog neosnovanog lišenja slobode predstavljaju jedinstven vid štete koji obuhvata sve štetne posledice vezane za ličnost oštećenog.

Naknadu štete sud odmerava ceneći subjektivne i objektivne okolnosti kao što su dužina trajanja lišenja slobode, težina i priroda krivičnog dela, ugled koji je oštećeni uživao u svojoj životnoj i radnoj sredini, odnos te sredine prema njemu posle lišenja slobode i druge činioce koji utiču na intenzitet i trajanje duševnih bolova izazvanih neosnovanim lišenjem slobode.

Iz obrazloženja:

Presudom Opštinskog suda u N. S. P. 5905/2006 od 21. XI 2006. godine delimično je usvojen tužbeni zahtev pa je tužena obavezana da tužiocima na ime naknade nematerijalne štete zbog neosnovanog lišenja slobode isplati svakom po 549.000,00 dinara, sa zakonskom zateznom kamatom od 21. XI 2006. godine do isplate; tužbeni zahtev je odbijen preko dosuđenog, a do traženog iznosa naknade nematerijalne štete, kao i zahtev za naknadu materijalne štete – izgubljene dobiti, sa kamatom.

Presudom Okružnog suda u N. S. Gž. 569/07 od 28. VI 2007. godine prvostepena presuda je preinačena tako što je tužena obavezana da na ime naknade nematerijalne štete zbog neosnovanog lišenja slobode plati svakom tužiocu po 350.000,00 dinara, dok je tužbeni zahtev preko dosuđenog, a do traženog iznosa naknade, odbijen; u preostalom delu žalbe stranaka su odbijene i potvrđena presuda prvostepenog suda.

Protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu tužioci su blagovremeno izjavili reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Vrhovni sud je ispitao pobijanu presudu u smislu odredbe člana 399. ZPP i našao da je revizija neosnovana.

U provedenom postupku nema bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 361. st. 2. tač. 9. ZPP na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti, a tužioci određeno ne ukazuju na druge bitne povrede iz čl. 398. st. 1. zbog kojih se revizija može izjaviti.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužilja je radila kao medicinska sestra, a tuženi kao policajac, sve do 1995. godine, kada im je radni odnos prestao. Protiv tužilaca pokrenut je krivični postupak zbog osnovane sumnje da su izvršili više krivičnih dela prevare. Povodom krivičnog postupka tužioci su bili u pritvoru od 22. III 1999. go 22. VII 1999. godine, odnosno 122 dana, a pravosnažnim rešenjem Opštinskog suda u N. S. od 31. I 2006. godine protiv njih je obustavljen krivični postupak usled nastupanja apsolutne zastarelosti krivičnog gonjenja. Tužioci su se obraćali Ministarstvu pravde sa zahtevom za naknadu štete, ali nije dokazano da je sporazum o naknadi štete van sudskog poravnjanja postignut. U periodu od 1995. do 1999. godine, kada su lišeni slobode, tužioci nisu bili zaposleni. Usled neosnovanog lišenja slobode i pritvora, tužioci trpe nematerijalnu štetu zbog povrede ugleda i časti.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, pravilno su nižestepeni sudovi zaključili da je tužena odgovorna za naknadu štete zbog neosnovanog lišenja slobode tužilaca na osnovu odredbe člana 560. stav 1. ZKP, jer je utvrđeno da su tužioci bili lišeni slobode, da su u pritvoru proveli vreme od 22. III 1999. do 22. VII 1999. godine, a da je pravosnažnim rešenjem u krivičnom postupku protiv njih obustavljen postupak usled nastupanja apsolutne zastarelosti.

Prema odredbi člana 560. stav 1. tačka 1. ZKP, pravo na naknadu štete zbog neosnovanog lišenja slobode pripada licu koje je bilo u pritvoru, a nije došlo do pokretanja krivičnog postupka ili je postupak obustavljen pravosnažnim rešenjem ili je pravosnažnom presudom oslobođen od optužbe ili optužba odbijena.

Imajući u vidu ove okolnosti koje su utvrdili nižestepeni sudovi, tužioci zbog neosnovanog lišenja slobode trpe duševne bolove koji opravdavaju dosuđivanje pravične naknade u smislu člana 200. stav 1. ZOO.

Neosnovano se u reviziji ističe pogrešna primena materijalnog prava i tvrdi da je naknada nematerijalne štete zbog neosnovanog lišenja slobode nisko i neadekvatno određena. Naknada nematerijalne štete, u smislu odredbe člana 200. stav 2. ZOO, ima za cilj materijalno zadovoljenje zbog povrede Ustavom zaštićenih prava i dobara kakvi su sloboda i pravo ličnosti. Duševni bolovi zbog povrede slobode i prava ličnosti predstavljaju jedinstven vid štete koji obuhvata sve štetne posledice nematerijalne štete vezane za ličnost oštećenog proistekle iz neosnovanog lišenja slobode. Naknadu štete sud odmerava ceneći subjektivne i objektivne okolnosti kao što su dužina trajanja lišenja slobode, težine i prirode krivičnog dela, ugled koji je oštećeni uživao u svojoj životnoj i radnoj sredini, odnos te sredine prema njemu posle lišenja slobode i druge činioce koji utiču na prirodu, težinu i trajanje psihičkih bolova izazvanih neosnovanim lišenjem slobode. U skladu sa tim, drugostepeni sud je pravilno odredio tužiocima visinu pravične naknade polazeći od vremena trajanja krivičnog postupka i pritvora, kao i vrste i težine krivičnog dela koje im je stavljeno na teret. Dosuđivanjem većih iznosa ne bi se ostvario cilj kome služi naknada (treba da omogući ublažavanje posledica povrede). Dosuđena naknada adekvatna je pretrpljenoj šteti, što se revizijom neosnovano pobija.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 32.93-07 od 7. II 2008)

NAKNADA MATERIJALNE ŠTETE ZBOG NEOSNOVANOG LIŠENJA SLOBODE

Kada je u pitanju naknada materijalne štete zbog izgubljene zarade usled neosnovanog lišenja slobode, tada se oštećenom licu dosuđuje naknada u onom iznosu koji bi oštećeni ostvario da nije bilo neosnovanog lišenja slobode, bez obzira da li je oštećeni radio u zemlji ili inostranstvu.

Iz obrazloženja:

Suprotno navodima u reviziji, pravilno su nižestepeni sudovi primenili materijalno pravo odbijanjem tužbenog zahteva za izgubljenu zaradu. Naime, kada je u pitanju naknada materijalne štete zbog izgubljene zarade nastale usled neosnovanog lišenja slobode, onda se oštećenom licu dosuđuje naknada u onom iznosu koje bi to lice ostvarilo da nije bilo neosnovanog lišenja slobode, bez obzira da li je izgubljena zarada nastala usled prestanka rada u zemlji ili u inostranstvu. Tužioci nisu radili u periodu koji je prethodio neosnovanom lišenju slobode (od 1995. do 1999. godine), pa je pravilan zaključak nižestepenih sudova da kod tužilaca nema izgubljene zarade pošto je nisu ostvarivali pre određivanja pritvora. Stoga nisu ispunjeni uslovi predviđeni članom 190. ZOO za naknadu materijalne štete usled izgubljene zarade.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 32.93-07 od 7. II 2008)

KRITERIJUMI ZA ODREĐIVANJE VISINE PRAVIČNE NAKNADE NEMATERIJALNE ŠTETE

Prilikom određivanja visine pravične naknade nematerijalne štete sud će voditi računa o načinu povređivanja, telesnim povredama koje je oštećeni zadobio, intenzitetu i dužini trajanja pretrpljenih fizičkih bolova i straha, stepenu naruženosti i stepenu umanjenja životne aktivnosti i pretrpljenim duševnim bolovima koje oštećeni trpi zbog štetnog događaja i nastupelih posledica.

Iz obrazloženja:

Presudom Opštinskog suda u N. S. P. br. 152/2002 od 21. IX 2006. godine tužbeni zahtev tužilje je delimično usvojen i obavezan je tuženi da isplati tužilji na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog umanjenja životne aktivnosti iznos od 1.260.000,00 dinara, na ime pretrpljenih fizičkih bolova 300.000,00 dinara, na ime pretrpljenog straha 200.000,00 dinara i na ime duševnih bolova zbog naruženosti 250.000,00 dinara sa pripadajućom kamatom od dana presuđenja, kao i da joj na ime troškova parničnog postupka isplati 326.000,00 dinara.

Tužbeni zahtev od dosuđenih 1.260.000,00 do traženih 1.650.000,00 dinara na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog umanjenja životne aktivnosti, od dosuđenih 300.000,00 dinara do traženih 800.000,00 dinara na ime pretrpljenih fizičkih bolova, od dosuđenih 200.000,00 dinara do traženih 600.000,00 dinara na ime pretrpljenog straha i od dosuđenih 250.000,00 dinara do traženih 500.000,00 dinara na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog naruženosti je odbijen.

Okružni sud u N. S. je presudom Gž. br. 7479/06 od 1. III 2007. godine odbio kao neosnovane žalbe tuženog i umešača na strani tuženog i presudu Opštinskog suda u N. S. P. br. 152/02 od 21. IX 2006. godine u pobijanom usvajajućem delu potvrdio.

Protiv ove drugostepene presude umešač na strani tuženog je blagovremeno izjavila reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Vrhovni sud je ispitao pobijanu presudu na osnovu ovlašćenja iz člana 399. ZPP ("Sl. glasnik RS", br. 125/04) i našao da revizija umešača na strani tuženog nije osnovana.

U provedenom postupku nema bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 9. ZPP na koju Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti, a ne ukazuje se na druge povrede ovog zakona zbog kojih se revizija može izjaviti.

Nižestepenim presudama pravilno je primenjeno materijalno pravo, član 200. Zakona o obligacionim odnosima. Osnovni uzrok saobraćajne nezgode, koja se desila dana 15. I 2002. godine u kojoj je povređena tužilja, je nepravilno i neoprezno upravljanje vozilom od strane umešača bez položenog vozačkog ispita i pod dejstvom alkohola, čija krivica je utvrđena u krivičnom postupku koji je vođen pred Opštinskim sudom u K. i da je doneta presuda kojom je izrečena krivična sankcija. Nakon povređivanja u saobraćajnoj nezgodi tužilja je zadobila telesne povrede opasne po život (prelom obe stidne kosti i leve sedalne kosti, prelom leve lakatne kosti, razderotina čaure jetre i donjeg dela slezine, traumatsko odvajanje opne poprečnog dela debelog creva i žučne kese, razderotine glave i lica, potres mozga, krvne podlive levog oka, krvarenje u levu gornju viličnu šupljinu). Tužilja je podvrgnuta hirurškoj intervenciji. Zbog zadobijenih povreda trpela je fizičke bolove i strah dužeg intenziteta i trajanja. Umanjenje životne aktivnosti je ukupno 70%, dok je naruženost izražena u srednjem stepenu. Prilikom odmeravanja visine pravične naknade za navedene vidove nematerijalne štete nižestepeni sudovi su pravilno utvrdili visinu, ceneći sve okolnosti ovog slučaja, način povređivanja tužilje, jačinu fizičkih bolova i straha, stepen naruženosti i stepen umanjenja životne aktivnosti od 70%, s obzirom da se radi o mlađoj ženskoj osobi (rođenoj 1973. godine). Po oceni Vrhovnog suda naknada nematerijalne štete je pravilno odmerena, pa se ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom, a nije bilo uslova ni za smanjenje naknade u smislu člana 191. u vezi člana 178. ZPP jer tužena nije doprinela nastanku ove štete.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 2515/07 od 7. II 2008)

ODGOVORNOST JAVNOG PREDUZEĆA ZA ŠTETU

Javno preduzeće koje je obavezno da održava zelene površine i javne plaže odgovara za štetu koju pretrpi posetilac javne plaže.

Iz obrazloženja:

U toku prvostepenog postupka utvrđeno je da je dana 10. VIII 2006. godine, oko 22.15 časova, u N. S., na gradskoj plaži "Š" tužilja pala sa platoa kafića na betonsku stazu koja se nalazi pored platoa i na taj način zadobila telesne povrede. Visina platoa sa koga je pala tužilja bila je značajno viša od betonske staze pored platoa, da pri tom nije bila obezbeđena, niti je bila označena. Visina između prilaznog platoa i platoa za sedenje je 30 cm na samo uglu ka Dunavu. Prilazni veliki plato je apsolutno ravan. Gornji plato je zbog ove visinske razlike morao biti na tom delu nekako označen, da upozori korisnike da nije isto silaziti sa njega na bilo kom mestu već da ih navodi da koriste postojeće stepenište. Tužilja u mraku nije videla ivicu stepenice, pa je pala i osetila bol u desnom ramenu i desnom obrazu. Nije gubila svest, ali je bila u šoku od bolova i nakon toga je otišla kod lekara gde je pregledana na Odeljenju urgentne hirurgije. Isto je dijagnostikovana fraktura lopatice sa desne strane sa dislokacijama i kontuzijom jabučne kosti sa desne strane. Postavljena joj je imobilizacija na desno rame i upućena je na kućno lečenje, a kasnije je upućena na dalje vežbe i rehabilitaciju. Usled zadobijenih povreda kod tužilje je nastupilo trajno umanjenje životne aktivnosti u visini od 10%, a kao posledica povređivanja kod tužilje je došlo do nastanka naruženosti lakog stepena najlakšeg oblika koja se ogleda u asimetriji ramena, tj. izraslini koja se uočava na spoljnom delu desne ključne kosti. Tužilja je usled povređivanja trpela fizičke bolove i strah bliže navedene u obrazloženju prvostepene presude.

Nisu osnovani žalbeni navodi tuženog da prvostepena presuda ima nedostataka zbog kojih se ne može ispitati, da izreka presude protivreči razlozima presude, da su razlozi o bitnim činjenicama nejasni i protivrečni, te da je ista zahvaćena bitnom povredom odredaba parničnog postupka u smislu čl. 361. st. 2. tač. 12. ZPP-a.

Ovaj sud nalazi da su razlozi prvostepene presude jasni i nedvosmisleni, da nisu međusobno protivrečni, da izreka presude ne protivreči izvedenim dokazima, te da je prvostepeni sud pravilno ceneći izvedene dokaze doneo napred navedenu odluku, pa prvostepena presuda nije zahvaćena bitnom povredom odredaba parničnog postupka.

Bez osnova su žalbeni navodi tuženog da isti nije pasivno legitimisan u ovom postupku jer se tužilja povredila na platou kafića, na prostoru koji je bio zakupljen od strane vlasnika kafića od ovde tuženog, te da u tom smislu odgovornost za povređivanje tužilje može da snosi jedino vlasnik kafića.

Odredbama člana 3. stav 1. Odluke o uređenju, zaštiti i održavanju zelenih površina i javnih plaža ("Sl. list Grada Novog Sada", br. 23/2001) propisano je da su javne plaže, u smislu ove odluke, urbanističkim planom određeni i posebno uređeni vodeni i kopneni prostori, opremljeni odgovarajućom infrastrukturom, objektima i uređajima, namenjeni za kupanje, odmor i razonodu korisnicima, dok je odredbama člana 4. tačka 2. iste Odluke propisano da održavanje zelenih površina, u smislu ove odluke, obuhvata održavanje svih elemenata uređivanja i opremanja javnih zelenih površina (staza, puteva, platoa, klupa, žardinjera, fontana, česmi, jezera i dr.), a tačkom 6. i održavanje zelenih površina na način kako to zahtevaju propisi o bezbednosti saobraćaja i zaštiti PTT i električnih vodova.

Odredbama člana 5. Odluke o organizovanju komunalne radne organizacije "Gradsko zelenilo" u N. S., kao javnog komunalnog preduzeća ("Sl. list grada Novog Sada", br. 29/2005) propisano je da javno komunalno preduzeće između ostalih pobrojanih delatnosti obavlja ostale rekreativne aktivnosti, na drugom mestu nepomenute delatnosti rekreativnih parkova i plaža, uključujući i iznajmljivanje poslovnih objekata, prostora i kabina na plažama, a odredbama člana 7. iste Odluke da je javno komunalno preduzeće dužno da komunalne delatnosti iz člana 5. ove Odluke organizuje i obavlja na način i pod uslovima koji obezbeđuju redovno, kvalitetno i pouzdano pružanje komunalnih usluga, kao i da uskladi vrstu, obim i kvalitet komunalnih usluga sa materijalnim mogućnostima korisnika, što će se bliže urediti posebnim propisom Skupštine Grada N. S.

Kako je na osnovu nalaza i mišljenja veštaka građevinske struke B. D. od 04. VI 2007. godine nesumnjivo utvrđeno da između praznog platoa i platoa za sedenje postoji visinska razlika od 30 cm, a da gornji plato nikako, nikakvim vidnim obeležjem nije bio označen kako bi upozorio posetioce da silaskom van stepenišnog prostora moraju biti pripremljeni na savlađivanje znatne visine, koja nije u uobičajenom normalnom ritmu, ovaj sud nalazi da je pravilno prvostepeni sud, u smislu napred citiranih odluka, zaključio da je tuženi pasivno legitimisan u ovom postupku.

Obzirom da tuženi ni na koji način nije označio prelaz sa gornjeg platoa na centralni plato stavljanjem znaka da postoji visinska razlika, ili oznake na kom mestu se može sići sa gornjeg platoa, odnosno gde se nalaze stepenice, to u konkretnom slučaju postoji odgovornost tuženog za nastalu štetu, pa je pravilno prvostepeni sud istog obaveza da u smislu odredaba člana 154. ZOO-a tužilji naknadi nematerijalnu štetu.

(Presuda Okružnog suda u N. Sadu, Gž. 1010/08 od 21. III 2008)

SLUŽBENI STAN I OTKUP

Na stanu datom na korišćenje za službene potrebe ne može se steći pravo na otkup stana.

Iz obrazloženja:

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, predlagač i njen pokojni suprug M. uselili su se u sporni stan 1957. godine, pošto ga je suprug dobio od protivnika predlagača, kao šef stanice za B. P. Ugovor o korišćenju stana sa protivnikom predlagača zaključio je 12. I 1967. godine, u kome je navedeno da je on nosilac stanarskog prava i obavezan je da plaća odgovarajuću stanarinu, kao i da mu se otkaz može dati samo iz razloga sadržanih u Zakonu o stambenim odnosima. U ugovoru o korišćenju stana koji je zaključen 1. I 1978. godine, navedeno je da se radi o funkcionalnom stanu, a u toku 1980-81. godine su ispred navedenog stana podignute železničke šine, napravljena je pešačka staza i od tada stanica nije u funkciji. Od 1977. pa do 1985. godine, N. M. je sa mesta šefa stanice u B. P. premešten u Direkciju N. S. na radno mesto vršioca dužnosti komercijalnog direktora, kada je podneo zahtev radi dobijanja stana u N. S. Međutim, odgovorno lice protivnika predlagača ga je odbilo usmenim putem navodeći da može ostati u stanu u B. P., da ga niko neće dirati iz ovog stana jer se železnička stanica u tom mestu ukida. Godine 1985. N. M. je priznato pravo na starosnu penziju, a 22. VI 1992. godine N. M. je sa protivnikom predlagača zaključio ugovor o zakupu službenog stana na određeno vreme i to za period od 1. I 1992. do 31. XII 1992. godine. Njegov zahtev za otkup ovog stana je odbijen od strane protivnika predlagača iz razloga što se predmetni stan nalazi u privredno-pogonskim zgradama, odnosno železničkoj stanici i vodi se kao službeni, odnosno funkcionalni stan. Stanična zgrada u B. P., gde se nalazi i predmetni stan, ubeležena je kao osnovno sredstvo protivnika predlagača, a sama železnička stanica, s obzirom na političke, geografske i saobraćajne prilike se nalazi u svim planovima ŽTP-a kao jedna od značajnijih, te da pružna veza sa stanicom postoji i da nikada nije prekidana.

Kod tako utvrđenog činjeničnog stanja, nižestepeni sudovi su pravilno primenili materijalno pravo kada su odbili predlog predlagača za donošenje rešenja koje zamenjuje ugovor o otkupu spornog stana.

Naime, pravo na otkup stana članom 16. Zakona o stanovanju ("Sl. glasnik RS", 50/92) ustanovljeno je u korist nosioca stanarskog prava, odnosno zakupca na neodređeno vreme. Sada pok. suprug predlagača N. M. to pravo nije stekao, jer se radi o stanu datom na korišćenje za službene potrebe. U situaciji da je stanarsko pravo stekao, zaključenjem prvog ugovora o korišćenju stana 1967. godine, to pravo mu je prestalo zaključenjem ugovora o zakupu navedenog stana kao službenog stana na određeno vreme dana 22. VI 1992. godine. Osim toga, predmetni stan se nalazi u poslovnoj zgradi protivnika predlagača koji ulazi u njegova osnovna sredstva, pa se ne može otuđivati putem otkupa.

(Presuda Vrhovnog suda Srbije, Rev. 1945/03 od 25. XII 2003)

ZASTOJ U POSTUPKU

Sud može odrediti zastoj u postupku ne samo po službenoj dužnosti već i na predlog stranke.

Protiv rešenja kojim se odbija predlog stranke za određivanje zastoja u postupku stranka ima pravo na posebnu žalbu.

Iz obrazloženja:

Rešenjem Opštinskog suda u N. S., posl. br. P 4994/2007 od 11. II 2008. godine, odbijen je predlog tužioca da se odredi zastoj postupka.

Tužilac je protiv ovog rešenja izjavio žalbu zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, navodeći da su se u konkretnom slučaju stekli uslovi za zastoj postupka shodno članu 219. ZPP-a budući da je tužilac predložio rešavanje spornog odnosa sa tuženim

putem poravnanja, a dalji nastavak postupka bi za obe strane izazvao dodatne parnične troškove. Predložio je drugostepenom sudu da žalbu usvoji i pobijano rešenje ukinе ili preinači dozvoljavanjem da se odredi zastoj postupka.

Osnovano tužilac u žalbi ukazuje da je prvostepeni pogrešno odbio predlog tužioca za određivanjem zastoj u postupku primenom odredbe člana 176. ZPP-a koja odredba se u konkretnom slučaju nije mogla primeniti obzirom da ne reguliše zastoj postupka već propisuje postupak rešavanja spornog pravnog pitanja pred Vrhovnim sudom Srbije.

Imajući u vidu sadržinu predloga tužioca, prvostepeni sud je bio dužan da primeni odredbu čl. 219. ZPP-a koja propisuje da će sud zastati sa postupkom kad je to izričito predviđeno zakonom ili kad u toku postupka oceni da je to celishodno, kao i da sud donosi rešenje o zastajanju sa postupkom po službenoj dužnosti da bi sačekao ishod neke procesne delatnosti ili da bi pružio mogućnost da se preduzme neka radnja u postupku. U rešenju o zastajanju sa postupkom sud određuje i koliko će zastajanje trajati, a postupak se nastavlja po službenoj dužnosti čim prestanu razlozi koji su izazvali zastajanje (čl. 219. st. 3. i 5).

U konkretnom slučaju, po mišljenju ovog suda, celishodno je da se zastane sa postupkom do okončanja postupka otpisa duga tužene, odnosno do ponovnog pojavljivanja tužioca pred sudom.

Ovo stoga što je prebivalište tužene nepoznato, a kako ista nema punomoćnika sud je u obavezi da tuženoj postavi privremenog zastupnika saglasno odredbi člana 79. st. 2. ZPP-a. Međutim, troškovi postavljanja privremenog zastupnika bili bi nesrazmerno veliki u odnosu na visinu spornog potraživanja, a tužilac je predložio da sporni odnos između stranaka bude rešen otpisom duga tužene u evidenciji tužioca.

Navedene činjenice govore u prilog postojanja razloga celishodnosti da se sa postupkom zastane do okončanja postupka otpisa duga tužene kod tužioca, čime bi se stekli uslovi za povlačenje tužbe od strane tužioca shodno članu 196. st. 1. ZPP-a, budući da bi dalji nastavak postupka za obe parnične strane proizveo nesrazmerno velike troškove u odnosu na vrednost spornog potraživanja tužioca.

Imajući u vidu navedeno, žalbu tužioca valjalo je usvojiti i pobijano rešenje primenom člana 387. st. 1. tač. 3. ZPP-a preinačiti kako je to navedeno u izreci ove odluke određivanjem zastoj u postupku.

Prvostepeni sud će saglasno odredbi čl. 219. st. 5. ZPP-a nastaviti postupak po službenoj dužnosti kada prestanu razlozi koji su izazvali zastoj, odnosno po okončanju postupka otpisa duga tužene od strane tužioca. Za vreme dok traje zastoj prvostepeni sud je saglasno odredbi čl. 219. st. 5. ZPP ovlašćen da preduzima samo radnje koje ne trpe odlaganje.

(Rešenje Okružnog suda u N. Sadu, Gž. 1357/08 od 13. III 2008)

DUŽNOST PRVOSTEPENOG SUDA PRILIKOM DOSTAVLJANJA SPISA PREDMETA NA REŠAVANJE PO IZJAVLJENOM PRAVNOM LEKU

Prvostepeni sud je dužan da povodom izjavljenog pravnog leka dostavi nadležnom drugostepenom sudu sprovedni izveštaj sa prepisom pobijane odluke.

Iz obrazloženja:

Uvidom u spise predmeta uočeno je da spisima nije priključen prepis pobijane odluke i sprovedni izveštaj prvostepenog suda.

Obzirom da je odredbom člana 213. Sudskog poslovnika ("Sl. glasnik RS", br. 65/03) propisano da povodom pravnih lekova izjavljenih protiv odluke, sud prvog stepena dostavlja posebnim izveštajem središi nadležnom višem sudu, zajedno sa prepisom svoje odluke, a odredbom člana 216. st. 1. propisano je da se po prijemu predmeta kod višeg suda osniva novi predmet i kao prvo pismeno u popis spisa uvodi sprovedni iz-

veštaj. Ovaj sud je predmet označen u izreci rešenja vratio prvostepenom sudu radi otklanjanja ovog nedostatka, kako bi spisima prvostepenog predmeta priključio sprovedni izveštaj sa primerkom pobijane odluke, na šta ga obavezuju navedene odredbe.

Imajući u vidu navedeno, odlučeno je kao u izreci ovog rešenja sa nalogom prvostepenom sudu da otkloni navedeni nedostatak kompletiranjem i sređivanjem spisa, nakon čega će spise predmeta dostaviti ovom sudu radi donošenja odluke o podnetoj žalbi tuženog. (Rešenje Okružnog suda u N. Sadu, Gž. 4162/05 od 6. VII 2007)

DOZVOLJENOST REVIZIJE

Dozvoljenost revizije se ceni prema odredbama ZPP-a koje su važile u vreme preinačenja tužbe.

Iz obrazloženja:

Presudom Opštinskog suda u N. S. P. 2928/2001 od 5. III 2002. godine delimično je usvojen tužbeni zahtev i obavezani tuženi da tužilji solidarno isplate na ime izgubljene zarade za period od 1. XII 1999. do 1. XII 2001. godine iznos od 25.128,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 1. XII 2001. godine do isplate, kao i da joj po osnovu mesečne rente za decembar 2001. godine isplate 1.047,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 1. I 2002. godine, pa ubuduće da joj na ime rente mesečno isplaćuju 2.007,00 dinara, do desetog u mesecu za prethodni mesec, dok za to postoje zakonski uslovi, s tim da će dospele rate sa pripadajućom kamatom isplatiti odjednom. Istom presudom obavezani su tuženi da tužilji po osnovu tuđe nege i pomoći isplate 1.108,35 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 25. XI 1999. godine do isplate. Preko dosuđenih iznosa na ime naknade štete zbog izgubljene zarade i naknade za tuđu negu i pomoć, tužbeni zahtev je odbijen. Tuženi su obavezani da tužilji naknade troškove parničnog postupka u iznosu od 26.000,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od 5. III 2002. godine do isplate, a tužilja je oslobođena plaćanja sudske takse u ovom sporu.

Presudom Okružnog suda u N. S. Gž. 1712/03 od 19. IX 2003. godine žalba tuženog DDOR "N. S." iz N. S. je usvojena, a prvostepena presuda preinačena tako što je tužbeni zahtev u odnosu na tog tuženog odbijen u celosti. Žalba tuženog DPP "P." iz Srbo-brana je odbijena, a prvostepena presuda u odnosu na tog tuženog potvrđena.

Protiv ove presude tuženi DPP "P." iz S. izjavio je reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući dozvoljenost revizije u smislu člana 389. stav 2. ranije važećeg ZPP, koji se primenjuje na osnovu člana 491. stav 1. i 4. ZPP ("Sl. glasnik RS", br. 125/04), Vrhovni sud je našao da revizija nije dozvoljena, obzirom da je izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može podneti.

Tužbe radi naknade štete zbog izgubljene zarade, isplate mesečne rente i naknade za tuđu negu i pomoć podnete su 25. XI 1999. godine. Ove tri parnice spojene su radi zajedničkog raspravljanja.

Podneskom od 13. II 2002. godine, po obavljenom veštačenju, tužilja je preinačila tužbu povećanjem tužbenog zahteva tako što je na ime naknade štete u vidu mesečne rente tražila mesečno 1.047,00 dinara počev od 1. XII 1999. do 1. XII 2001. godine, a od 1. XII 2001. godine pa ubuduće mesečno po 2.007,00 dinara, na ime naknade štete za izgublenu zaradu u periodu od 1. I 1998. do 1. XII 1999. godine iznos od 27.500,00 dinara i na ime naknade za tuđu negu i pomoć 3.168,00 dinara mesečno počev od 25. XI 1999. godine pa ubuduće.

Pošto je tužba preinačena, dozvoljenost revizije se ceni prema odredbama Zakona o parničnom postupku koje su važile na dan preinačenja tužbe. Pri tom, jedan od zahte-

va (renta) odnosi se na buduća davanja koja se ponavljaju, pa se vrednost predmeta spora računa po njihovom zbiru, ali najviše do iznosa koji odgovara zbiru davanja za vreme od pet godina (član 36. ranije važećeg ZPP).

Prema članu 8. Zakona o izmenama ZPP "Sl. list SRJ", br. 3/02), važećeg u vreme preinačenja tužbe, kojim su novelirane odredbe člana 382. st. 2. ZPP, revizija nije dozvoljena u imovinsko-pravnim sporovima u kojima se tužbeni zahtev odnosi na potraživanje u novcu, predaju stvari ili izvršenje neke druge činidbe, ako vrednost predmeta spora pobijanog dela pravosnažne presude ne prelazi 300.000,00 dinara.

U konkretnom slučaju, vrednost predmeta spora pobijanog dela pravosnažne presude, utvrđena na dan preinačenja tužbe, ne prelazi zakonom propisani limit za izjavljivanje revizije.

(Rešenje Vrhovnog suda Srbije, Rev. 423/07 od 4. II 2008)

AKTIVNA LEGITIMACIJA U POSESORNOM SPORU

Lice koje se preselilo u drugo mesto, ali je zadržalo ključ od stana i u njemu ostavilo neke svoje stvari, ima pravo na državinsku zaštitu bez obzira što se ne nalazi više u tom stanu.

Iz obrazloženja:

Prvostepenim rešenjem utvrđeno je da su tuženi smetali tužioca u posedu stana, na taj način što su provalili vrata, promenili bravu i iz stana izneli pokretne stvari tužioca, pa je tuženima naloženo da uspostave pređašnje stanje. Drugostepeni sud je žalbu tuženih izjavljenu protiv ovog rešenja odbio. Državinu kao faktičku vlast na stvarima ima svako lice koje ima mogućnost da je drži i da se njome služi. Prema tome, tužilac nije izgubio državinu na spornom stanu kada se iz određenih razloga preselio u drugo mesto, pošto je u stanu ostavio deo svojih stvari i zadržao ključeve koje je poverio susedki za slučaj da se zbog nekih kvarova mora ući u stan. Prema tome, pogrešno je stanovište žalbe da je tužilac na ovakav način i državinu stana preneo na susedku. Povredu državine predstavlja svaka radnja kojom se držalac isključuje iz faktičke vlasti ili se u toj državini ometa. Stoga su u posedovnom sporu (član 75. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa) pasivno legitimisana lica koja su takve radnje preduzela. U konkretnom slučaju to su nesumnjivo tuženi jer je svaki od njih dao svoj doprinos u promeni brave i uklanjanju tužiočevih stvari iz stana.

(Rešenje Okružnog suda u Zrenjaninu, Gž. 503/00 od 29. IX 2000)

SMETANJE DRŽAVINE

Posredni držalac ima pravo na posesornu zaštitu iako ne vrši faktičku vlast neposredno.

Iz obrazloženja:

Prvostepeni sud je pravilno utvrdio da je tuženi smetao tužilju, oduzeo joj državinu na način i u vreme kako je to opisano u izreci pobijanog rešenja, pa je neosnovan i navod tuženog da prvostepeni sud nije pravilno cenio istaknuti prigovor nedostatka pasivne legitimacije, posebno imajući u vidu da je upravo tuženi to lice koje je doвршило zamenu cilindra brave na ulaznim vratima koje je započela njegova supruga, nakon čega je za sebe i svoju porodicu zadržao ključeve od stana i sprečio tužilju da u isti uđe. S obzirom da se u konkretnom slučaju radi o posrednoj državini, tužilja je faktičku vlast vršila preko trećih lica kojima je stan izdavala, sud je u smislu člana 78. Zakona o osnovama svojinsko-pravnih odnosa pružio zaštitu prema poslednjem stanju državine i nastalom smetanju.

(Rešenje Okružnog suda u Beogradu, Gž. 1278/01 od 11. V 2001)